

Energisystem
Leif Boström

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar på Ei:s PM 2020:03 ”Lokaliseringssignaler i elnätstariffer. Förslag till lagändring”

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Innehåll

Remissvar på Ei:s PM 2020:03 ”Lokaliseringssignaler i elnätstariffer. Förslag till lagändring”	1
Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
Trånga elnät.....	3
Nationalekonomisk teori	3
Nuläge.....	4
EU-rätten	5
Lokaliseringssignaler – Ei:s förslag	6
Författningsförslag.....	8
Konsekvensbeskrivningar	8
Konkreta förslag från Energiföretagen	10
Slutsatser	12

Sammanfattning

- Lokal kapacitetsbrist löses genom en kombination av olika åtgärder t ex utbyggnad av nät, flexibilitetsmarknader och nättariffer.
- Vi håller med om att om lokaliseringssignaler i tarifferna införs ska det inte vara tvingande, utan en möjlighet.
- Om lokaliseringssignaler i tarifferna införs, så kommer kunderna att behandlas olika. Dels genom att det inte beror på kunden om dess anslutning ligger i ett område med nätkapacitetsbrist, dels genom att olika nätföretag kan agera på olika sätt.
- Lokala tariffer kan för kunderna bli svåra att förstå och anpassa sig efter.
- Det bör undersökas noggrant om förslaget är förenligt med Elmarknadsförordningen.
- Att i anslutningsavgifter få beakta begränsningar i elnäten kan ge styrsignaler att inte ansluta i områden med kapacitetsbrist.

Inledning

Energiföretagen är glada att få möjlighet att lämna synpunkter på Ei:s förslag till lagförslag.

Energiföretagen är eniga med Ei om att elnäten ska användas på ett effektivt sätt. Det bör dock påpekas att även med möjligheten till lokaliseringssignaler i nättarifferna under en begränsad tid kommer nätförstärkningar att behöva göras, även om de kan senareläggas.

Trånga elnät

Kapacitetsbegränsningarna är ofta i överliggande nät.

För att komma till rätta med kapacitetsbegränsningarna i elnäten behöver investeringar göras. Eftersom det kan ta tid på de högre spänningsnivåerna och för att inte behöva utrangera anläggningar som inte har uppnått sin ekonomiska livslängd, behöver andra alternativ för att använda elnäten effektivt användas tills de nya elnätsanläggningarna är på plats.

Därför är det bra att kunna styra kundernas elförbrukning genom prissignaler. Två alternativa sätt att göra det är genom flexibilitetsmarknader och nättariffer. Nackdelen med att styra genom nättarifferna är att det drabbar de kunder som av olika anledning inte kan styra sin förbrukning. Kunderna har olika förutsättningar och därmed olika möjlighet att styra sin elanvändning. I en flexibilitetsmarknad kan de kunder som kan styra sin förbrukning få ersättning för det, utan att övriga kunder drabbas negativt eftersom kostnaderna slås ut över hela redovisningsområdet.

För att minska risken för att nätkapacitetsbrist uppstår bör kapaciteten i elnäten byggas ut med god marginal. På sikt är det samhällsekonomiskt lönsamt. Det kostar till exempel inte särskilt mycket mer att använda en grövre kabel, eftersom den stora kostnaden är grävningen. Det minskar dessutom nätförlusterna.

Nationalekonomisk teori

Kostnader för nätförluster är energiberoende och kan debiteras med energiberoende avgifter till kunderna. Dessa utgör mindre än 10 procent av de totala kostnaderna.

En framåtblickande prissignal ska enligt den teori som Ei redovisar endast ges vid tidpunkter när belastningen i elnätet är nära den installerade överföringskapaciteten, d v s under dimensionerande timmar, ungefär 10-50 timmar per år. Priset för de framåtblickande kostnaderna kan vara baserade antingen på effekt eller på energi. De uppkommer inte i alla elnät. De framåtblickande kostnaderna är framtida beräknade kostnader som inte har uppstått än och därför inte ingår i elnätsföretagens intäktsramar.

Resten av kostnaderna beror inte på hur elnätet används. De är dels kundspecifika fasta kostnader, dels residuala kostnader. De residuala kostnaderna utgör 70-90

procent av nätföretagens totala kostnader. Det går att resonera teoretiskt på olika sätt om hur de residuala kostnaderna ska fördelas mellan kunderna.

Historiskt har de kostnaderna fördelats efter hur mycket av elnätet som kunden använder. Kostnaderna har fördelats ut efter spänningsnivå, så att kunderna får betala för sin andel av nätet på den spänningsnivå deras anläggningar är anslutna och för överliggande nät. Kunderna på den lägsta spänningsnivån får då vara med och betala för hela nätet. På varje spänningsnivå har fördelningen gjorts efter hur stor andel av nätet som respektive kund har möjlighet att utnyttja eller som kunden utnyttjar.

Det som är begränsande i elnäten är ledningars och andra anläggningars kapacitet. Vid varje tidpunkt kan en begränsad mängd energi överföras, vilket betecknas effekt och kan mätas i kW. Det som är intressant är den sammanlagrade effekten i elnäten.

Att fördela kostnaderna mellan kunderna efter kapacitetsutnyttjande är därför lämpligt teoretiskt sett. Fördelningen kan göras antingen efter möjlig kapacitet (bestämd i förväg), eller efter verkligt utnyttjad kapacitet. Det går att argumentera för båda metoderna.

Om fördelningen görs genom kundens möjliga effektuttag (abonnerad effekt) kan kunden inte lätt påverka sin andel av residualkostnaderna. För att påverka sin kostnad måste kunden ändra den abonnerade effekten, vilket kan innebära byte av säkringsstorlek eller till och med serviskabel. En nackdel med att fördela efter abonnerad effekt kan vara att om abonnerad effekt avgörs av storleken på kundernas huvudsäkringar, så får kunderna på samma säkringsstorlek betala lika mycket, trots att de tar ut olika mycket effekt och utnyttjar sin möjlighet olika mycket.

Genom att fördela efter använd effekt istället för abonnerad fås en fördelning som stämmer bättre med vad kunderna verkligen utnyttjar av näten. Eftersom kunderna lättare kan påverka sin kostnad riskerar en fördelning efter verkligt uttagen effekt enligt teorin att nätet inte utnyttjas optimalt, men eftersom det är svårt för kunderna att i förväg avgöra vilken effekt de bör abonnera på kan det anses vara mer kundvänligt. En möjlighet är också att fördela efter både möjlig och verkligt använd effekt.

Nuläge

På transmissionsnivå har vi lokaliseringssignaler i tarifferna för att ge incitament till produktion i södra Sverige och till uttag i norra Sverige. Det är nodprissättning i varje anslutningspunkt till transmissionsnätet.

På regionnäts- och lokalnätsnivå har vi lokaliseringssignaler i anslutningsavgifterna (beroende av geografisk belägenhet) för att ge incitament att anslutningar ska ske där det orsakar så låg kostnad som möjligt.

För samtliga kunder på lokalnätetsnivå och för uttagskunder på regionnätetsnivå ska distributionstarifferna vara enhetliga för varje kundkategori inom varje samredovisat redovisningsområde.

Dagens lagstiftning utgår ifrån att kunderna inom varje kundkategori ska få samma kostnad för samma tjänst inom varje redovisningsområde. Eftersom kunderna inte har rådighet över hur elnätsföretagen har byggt elnäten ska det inte ha någon betydelse för kunderna var kundernas anläggningar ligger geografiskt. Det ska därför inte heller vara en kostnadsskillnad mellan tätbebyggda och glesa områden.

Idag tas inte hänsyn till de framåtblickande kostnaderna i nättarifferna. Genom att anslutningsavgifterna är beroende av den verkliga kostnaden och den geografiska belägenheten fås en styrning mot att ansluta anläggningar till så låg kostnad som möjligt med hänsyn till befintligt elnät. Det är möjligt att ta större hänsyn till verkliga kostnader i anslutningsavgifterna, t ex genom att minska schabloniseringen. Genom en översyn av regelverket som syftar till att ta betalt för framåtblickande kostnader i anslutningsavgifterna skulle de möjligen kunna användas för att i ännu större utsträckning motverka nätkapacitetsbrist. Anslutningsavgifterna kan då få en bättre styrande effekt till att ansluta i områden där det inte råder nätkapacitetsbrist.

Nuvarande lagstiftning är inget hinder för att på ett kostnadsriktigt sätt främja ett effektivt utnyttjande av elnätet, utan en förutsättning att ta hänsyn till vid utformning av nättariffer. Energiföretagen anser att dagens lagstiftning inom detta område är väl underbyggd.

Dagens regelverk bör utgöra grunden för prissättningen mot kunderna för elnätet. Avvikelser från dagens regelverk bör endast användas i begränsad utsträckning och under begränsad tid.

EU-rätten

Artikel 18 i förordningen EU 2019/943 om inre marknaden för el handlar om avgifter för tillträde till näten, användning och förstärkning av näten. Punkt 1 säger att tarifferna inte får vara avståndsrelaterade.

Grundtanken i artikel 18 är att tarifferna ska vara enhetliga för varje kundkategori inom redovisningsområdet.

Förslaget om lokaliseringssignaler innebär att tarifferna beror på den geografiska belägenheten. Detta innebär att tarifferna blir avståndsrelaterade. Avstånd och geografisk belägenhet är väsentligen två sätt att uttrycka samma sak. Att det endast skulle vara en viss sorts avståndsberoende som inte är tillåtet enligt förordningen går inte att utläsa av förordningstexten.

Det finns inget undantag som säger att tarifferna får vara avståndsrelaterade om de gynnar ett effektivt utnyttjande av nätet. Det enda undantag i nu aktuellt avseende som får ske anges i artikel 18 punkt 3: "Vid behov ska den tariffnivå som tillämpas för producenter eller slutkunder, eller båda, tillhandahålla

lokaliseringssignaler på unionsnivå och beakta de nätförluster och överbelastningar som orsakats, liksom investeringskostnader för infrastruktur."

Eftersom det står "på unionsnivå" är enligt vår uppfattning, avsikten att detta undantag ska gälla mellan länder eller på transmissionsnivå inom ett land för att ge lokaliseringssignaler för var produktions- och uttagsanläggningar ska placeras i landet för att minska nätförluster eller överbelastningar.

Det kan därför ifrågasättas om lagförslaget är förenligt med EU:s elmarknadsförordning. Detta bör undersökas mer ingående.

Lokaliseringssignaler – Ei:s förslag

Tanken att kunderna genom lokaliseringssignaler ska få möjlighet att bidra till ett effektivt användande av elnätet är god. En tidsbegränsning på fem år är rimlig och det är också bra att det finns möjlighet till förlängning.

Förslaget innebär att elnätsföretagen när det finns behov av lokaliseringssignaler i deras elnät får inkludera lokaliseringssignaler i elnätstarifferna. Det är ur elnätsföretagens synvinkel mycket bra att det inte är tvingande, utan en möjlighet. Ur ett kundperspektiv däremot ger det upphov till skillnader som skulle kunna ifrågasättas. Det är elnätsföretagen som skulle få möjlighet att välja lokaliseringssignaler i tariffen, men det är kunderna som märker av konsekvenserna. För kunder som kan reagera på prissignalerna är det positivt, medan det är negativt för kunder som inte kan reagera på prissignalerna. Vår bedömning är dock att möjligheten till lokaliseringssignaler i nättarifferna kommer att utnyttjas i mycket begränsad omfattning av elnätsföretagen.

Förslaget innebär att kunderna ska behandlas olika av orsaker som ligger utanför kundernas egen kontroll. Kunderna har olika förutsättningar och därmed olika möjlighet att styra sin elanvändning. Kunderna i en viss del av nätet kan komma att få ta konsekvenserna av en historisk utveckling som de inte har haft någon möjlighet att påverka. Av någon anledning kan kapaciteten vara högre respektive lägre i olika delar av nätet. Nätkoncessionshavaren kan ha gjort prioriteringar, riktiga eller oriktiga, som har lett till sådana skillnader, stora kunder kan ha lagt ned sin verksamhet vilket har lett till ökad kapacitet, svårförutsedd expansion inom området kan ha lett till kapacitetsbrist o.s.v. Ur kundernas synvinkel fås ytterligare olika förutsättningar genom att elnätsföretag kan välja att använda eller inte använda möjligheten med lokaliseringssignaler i nättarifferna.

En del kunder i ett område som har lokaliseringssignaler i nättariffen kommer att drabbas av högre kostnader. Skillnaden i verklig distributionskostnad för olika kunder inom redovisningsenheten skiljer dock sannolikt mer av andra anledningar, t ex är distribution på landsbygden mer kostsam än i städer. Denna skillnad i kostnad är det sedan länge vedertaget att jämna ut och fördela solidariskt. Ett faktum är att Ei:s förslag utmanar de här väl inarbetade principerna, vilket kan leda till ifrågasättande av tariffens uppbyggnad totalt sett. Nätkapacitetsbrist uppstår oftare i tätort än i landsbygd, vilket gör att

tätortskunderna kan få ännu högre nätkostnad, genom att de får betala för både landsbyggsdistributionen och nätkapacitetsbristen.

Det är oklart hur tariffer med lokaliseringssignaler ska konstrueras, men eftersom de framåtblickande kostnaderna inte finns med i intäktsramen avräknas de från de övriga kostnaderna. Det bör innebära att de kunder som får tariffer med lokaliseringssignaler kan få styrande effekt i en stor andel av sin nättariff.

Nätkapacitetsbrist kan finnas i det överliggande nätet och drabbar i så fall samtliga kunder i näten därunder. Där är det en tidskrävande process på flera år att förstärka näten. Om nätkapacitetsbristen är i det lokala nätet kan den byggas bort relativt snabbt. I det senare fallet krävs endast tillfälliga incitament för att klara kapacitetsbristen.

Ei skriver att en lokaliseringssignal kan bidra till mer kostnadsriktiga tariffer. Detta avser endast kostnadsriktighet med hänsyn till nätkapacitetsbrist. Vi får komma ihåg att den kostnadsriktighet som eftersträvas är den som går att uppnå inom ramen för samtliga de förutsättningar som finns att förhålla sig till.

Endast i undantagsfall skulle lokaliseringssignaler i nättarifferna kunna innebära att nät inte behöver byggas ut i samma utsträckning.

Det är oklart hur området som ska omfattas av lokaliseringssignaler ska definieras. Av lagtexten och beskrivningen av förslaget verkar det som att det är ett litet geografiskt område. Om det handlar om kapacitetsbegränsningar i överliggande nät, så bör det väl vara hela området under fördelningsstationen från det överliggande nätet, vilket kan vara hela redovisningsområdet.

Möjligheten till minskad kostnad måste vara så stor att det lönar sig att investera i styrutrustning även om styrsignalen bara finns ett fåtal år. Priskänsligheten för elnätsavgifter är otroligt låg och det kommer därför sannolikt att krävas väldigt kraftiga styrsignaler för att få avsett resultat.

Lokaliseringssignaler i tarifferna kommer att bli svåra att förklara och få acceptans för av kunderna. För kunderna kommer det att bli svårt att förstå och dessutom svårt att anpassa sig efter. Det kan dessutom bli svårt att förklara för kunderna om tariffen genomgår återkommande förändringar av den här anledningen. Lokaliseringssignaler i nättariffen kommer därför troligen inte att ge önskad effekt.

Det är oklart hur lokaliseringssignaler i nättarifferna ska utformas i praktiken. Hur begränsar man en komponent i lokalnätstariffen till bara kostnadsposterna nätförluster, överbelastningar och kostnader för nyinvestering?

Om förslaget skulle genomföras på det sätt som det presenteras, d.v.s. som en möjlighet, kan konstateras att ytterligare skillnader kan uppträda mellan kundernas kostnad hos olika elnätsföretag. Sådana skillnader kan ofta förklaras med skillnader i objektiva förutsättningar. I det här fallet skulle det dock endast kunna förklaras med att respektive elnätsföretag har gjort olika bedömning och

har olika prissättningsfilosofi. Det kan upplevas problematiskt ur ett kundperspektiv.

Om förslaget istället skulle genomföras som en obligatorisk åtgärd utmanas de vedertagna principer om utjämnad tariff, som har gällt länge inom Sverige.

Författningsförslag

Att analysera konsekvenserna av författningsförslaget går inte att göra helt och hållet eftersom viktiga delar föreslås tas fram i föreskrifter.

Det är oklart vad som menas med kostnader för överbelastningar. När det gäller möjligheten att ta ut överbelastningskostnader på regionnät kan detta få stora ekonomiska konsekvenser för berörda kunder om dessa är få men råkar ligga på en del av regionnätet som ha påtagliga kapacitetsbegränsningar.

Hur ska det begränsade geografiska området definieras? Kan det vara ett helt redovisningsområde?

Kunder som får lokaliseringssignaler i sina nättariffer bör ha möjlighet att få sina tariffer prövade. Hur det ska regleras behöver fastställas om förslaget genomförs.

Konsekvensbeskrivningar

Nollalternativ

Risken för att nät ska behöva byggas i onödan i nollalternativet är försumbar. Nyttan med lokaliseringssignaler i nättarifferna kommer främst att vara att investeringar kan senareläggas, så att anläggningar hinner byggas eller så att befintliga anläggningar kan användas hela sin ekonomiska livslängd.

De antaganden som görs i beräkningsexemplen är oklara. Det är därför svårt att bedöma vad exemplen visar. Att en lokaliseringssignal som får finnas i högst fem år innebär att en nätstation inte behöver bytas under en period av 50 år verkar besynnerligt. Att nollalternativet skulle ge högre samhällsekonomiska kostnader kan ifrågasättas.

Möjliggöra att lokaliseringssignaler från stam- och regionnät når ner till lokalnäten men inte tillåta andra lokaliseringssignaler i lokalnätstariffen

Skillnader i tariffen på transmissionsnätet i nord-sydlig riktning ska avspeglas i regionnätstarifferna. Detta förs sedan vidare till lokalnäten genom deras kostnader till regionnäten. I ett stort redovisningsområde på lokalnätsnivå som har stor utsträckning i nord-sydlig riktning kommer dessa skillnader att utjämnas. Genom införandet av elområden har Svenska kraftnät minskat på skillnaderna i tarifferna i nord-sydlig riktning.

Då det inte ingår i förslaget kommer inte prissignaler från transmissionsnätets nivå att kunna nå lokalkunderna.

Utvidga bestämmelserna om pilottariffer i ellagen

Vi instämmer i att syftet med pilottariffer är att testa och utveckla tariffer som sedan ska kunna användas i hela redovisningsområdet. Om inte dagens regelverk redan tillåter det, så skulle en möjlighet att använda pilottariffer för att komma tillrätta med tillfällig nätkapacitetsbrist kunna införas. Regelverket för pilottariffer och det tänkta regelverket för lokaliseringssignaler är snarlika.

Lokala flexibilitetsmarknader

Flexibilitetsmarknader har potential att ge de incitament som behövs för att komma tillrätta med nätkapacitetsbrist. Färdiga flexibilitetsmarknader har inte utvecklats än. Inte heller konkreta tariffmodeller för att ge incitament vid nätkapacitetsbrist har utvecklats. Att inte alla kunder kommer att delta på en flexibilitetsmarknad skiljer sig inte heller från alternativet med tariffer. Alla kunder kommer inte att reagera på incitament i tarifferna heller. Dock kommer de kunder som inte reagerar att kunna drabbas hårt, till skillnad mot en flexibilitetsmarknad.

Komplettera ellagen med en paragraf om undantag till Ellagens krav på lika tariffer

Energiföretagen anser att huvudregeln fortsatt ska vara att enhetliga tariffer för varje kundkategori ska användas inom varje redovisningsområde.

Finansiering

Informationsinsatsen till kunderna om lokaliseringssignaler införs i ett begränsat område blir betydligt mer omfattande än information om tariffer som är lika i hela redovisningsområdet. Det är dessutom en mer komplicerad information om hur kunderna ska styra sin förbrukning.

Ekonomiska konsekvenser

För att det ska vara ekonomiskt försvarbart för kunderna att investera i automatisk styrning skulle lokaliseringssignalerna behöva finnas under tillräckligt lång tid. Detta gör frågan svår att ta ställning till då effekten av den här typen av tariffer nog skulle behöva utvärderas vid införande. Om en lång tidsperiod redan har fastslagits för att ge ekonomiska incitament kan oväntade problem inte hanteras på ett bra sätt.

Att lokaliseringssignaler är en möjlighet, inte tvingande, gör att elnätsföretagen kan invänta införandet av elmätarna med de nya funktionskraven, som ska vara installerade senast år 2025.

Om prissignalen ska ges under de dimensionerande timmarna d.v.s. inte är bestämd långt i förväg, fås en kostnad för elnätsföretagen för system som kan göra prognoser tillräckligt långt i förväg för att avgöra när de dimensionerande timmarna inträffar. Dimensionerande timmar kommer antagligen oftast inte att inträffa varje år. Det krävs också kommunikation till kunderna tillräckligt lång tid i förväg, så att de hinner agera. Elnätsföretagen måste kunna ge signal både till

automatiska styrsystem och för manuell hantering. Troligen får även kunderna en kostnad för att kunna ta emot styrsignalen.

Att kunder i resten av nätet skulle få lägre kostnader inträffar endast om nättarifferna utformas på det sättet. Tarifferna kan också utformas så att all omfördelning av kostnader görs inom det begränsade området med lokaliseringssignaler.

Antagandena i beräkningsexemplen är inte rimliga. Beräkningsexemplet med investering med 20 procent av kapitalbasens värde för att komma till rätta med kapacitetsbrist i ett begränsat geografiskt område, verkar väldigt högt. Eftersom beräkningsexemplet är konstruerat med höga framåtblickande kostnader blir konsekvenserna för villakunderna i exemplen i högsta laget.

Om styrutrustningen kostar 2 500 kronor och lokaliseringssignalen i nättarifferna finns i fem år, så behöver möjlig besparing vara mer än 500 kronor per år. I Ei:s beräkningsexempel skulle det vara möjligt hos vissa elnätsföretag, hos andra inte. Kunderna har dessutom mer eller mindre möjlighet att reagera på prissignalen. Trots att exemplet är konstruerat med höga framåtblickande kostnader blir merkostnaden en liten del av den totala elkostnaden. Det går att ifrågasätta hur många kunder som kommer att reagera på en sådan prissignal. Å andra sidan kan 500 kronor per år vara mycket för kunder med små marginaler som inte har möjlighet att reagera på prissignalen.

Miljömässiga konsekvenser

Med hjälp av lokaliseringssignaler i nättarifferna under en begränsad tid, som är vad som föreslås, kan investeringar i elnätsanläggningar senareläggas, inte utebli helt.

Att det idag skulle göras investeringar som inte behövs stämmer inte. Att styra kundernas nyttjande av elnäten är inte ett alternativ till investeringar. Det kan användas dels för att få jämnare belastning av elnäten, dels tills andra åtgärder är på plats.

Genom nättariffer kan incitament ges till att flytta last från de högst belastade timmarna under morgon och kväll under hela året eller under vintersäsongen, inte bara under de begränsande timmarna.

Sociala konsekvenser

Sannolikt kommer förslaget innebära ökade kostnader för kunder i städerna, där det är vanligare med kapacitetsbrist. Det kan leda till ett ifrågasättande om de då samtidigt ska bära kostnader för dyrare landsbygdistribution.

Kunder som får en kraftigt höjd kostnad och inte kan göra något åt det kommer att drabbas hårt.

Konkreta förslag från Energiföretagen

Energiföretagen tror inte att förslaget om att tillåta lokaliseringssignaler i nättarifferna på lokalnätetsnivå i någon större utsträckning kommer att bidra till att

komma till rätta med lokala kapacitetsbrister. Vi tror att följande frågor har större betydelse.

Genom att anslutningsavgifterna är avståndsberoende fås en styrande effekt genom dem. Genom att tillåta att ta extra betalt i områden med nätkapacitetsbrist kan anslutningsavgifterna användas för att ge styrsignaler att ansluta där det inte råder nätkapacitetsbrist.

Nätkapacitetsbrist i lokala områden avhjälpas på längre sikt genom att tillräcklig nätkapacitet byggs ut. På kort sikt kan flexibilitetsmarknader (kapacitetsmarknader) användas. I det lokala område som har nätkapacitetsbrist kan aktörer som kan mata in effekt eller minska uttagen effekt bli kompenserade för detta. Det kan vara en bättre lösning än att försöka styra genom lokaliseringssignaler i tarifferna, eftersom de inaktiva kunderna inte drabbas lika hårt. Det finns dock problem med flexibilitetsmarknader också. Likviditeten i flexibilitetsmarknader kommer sannolikt att vara dålig.

Vid beräkningen av den så kallade nätnyttoersättningen enligt 3 kap. 15 § ellagen bör nyttan vara högre i områden med nätkapacitetsbrist, som därmed bör ge högre ersättning. Nätnyttoersättningen till producenter skulle kunna ge en ännu starkare styrsignal till producenter att lokalisera sig där produktionen behövs. Detta förutsätter emellertid dels att denna ersättning bedöms vara lämplig för att skicka starkare sådana signaler, dels att värdet av nyttan beaktas i ett vidare perspektiv än tidigare. Nätnyttan, och därmed ersättningen, motsvarar idag värdet av minskade förluster samt värdet av den kostnadsreduktion överliggande nät som inmatningen ger upphov till. En lagändring där nätnyttan definieras och beräknas även utifrån andra grunder skulle kunna bidra med en starkare prissignal. Förekomsten av kapacitetsbrist i ett område skulle då eventuellt kunna beaktas i större utsträckning om även andra typer av kostnader som undvikits (t ex investeringskostnader och därmed jämförbara kostnader) skulle tillåtas att påverka ersättningen.

Energiföretagen anser att distributionstariffer kan användas för att inom hela redovisningsområdet ge styrsignaler för att jämna ut effektuttagen under dygnet. Via tarifferna kan vi lära kunden att effekt kostar. Syftet blir därmed att tarifferna ska skicka signaler om att ju mer effekt som används, desto mer ska det kosta. Detta leder över tid till en minskad volatilitet och därmed en bättre förutsägbarhet för elnätsföretagen när de ska investera.

I de fall där elnätsföretagen ändå misslyckas med att bygga ut tillräcklig kapacitet i tid kan de via flexibilitetstjänster skapa starkare incitament för kunden att flytta sina laster och därmed under en begränsad period hitta lösningar till dess investeringarna är på plats. Som ett komplement kan även tidsdifferentierade tariffer användas. Ovan angivna tariffer och flexibilitetstjänster är i huvudsak inte ett alternativ till investeringar – de är främst verktyg för att överbrygga flaskhalsar och skapa en bättre anpassad efterfrågan.

Slutsatser

Energiföretagen tror inte att förslaget i någon större utsträckning kommer att bidra till att komma till rätta med lokala kapacitetsbrister. Energiföretagen ser ändå positivt på att Ei försöker ta fram verktyg som skulle kunna användas om inga andra metoder har lyckats. Det är svårt att ta ställning till förslaget eftersom det är otydligt hur tariffer med lokaliseringssignaler skulle konstrueras. Förslaget är tveksamt ur ett kundperspektiv, eftersom kunderna kommer att behandlas olika av orsaker som kunderna inte själva kan påverka. Det bör också undersökas mer ingående om förslaget är förenligt med EU-rätten. Om förslaget är förenligt med EU-rätten kan det möjligen övervägas om det skulle kunna införas, så länge som det är en möjlighet och inte tvingande.

Energiföretagen Sverige

Pernilla Winnhed
VD